

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ З ВМІСТОМ РЕТИНОЇДІВ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВА

Штрімайтіс О.В., Кухтенко О.С.

Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія»

Рівненської обласної ради, Рівне

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Вступ. На сьогодні в світовій практиці все більше лікарських засобів, що використовуються в лікуванні різноманітних захворювань та мають в якості активних компонентів вітаміни або провітаміни. Їх застосування зменшує негативний вплив на організм людини, знижує побічну дію, а завдяки оптимально підібраній лікарській формі, дозуванню та допоміжним речовинам може надавати максимальний терапевтичний ефект.

Речовинами, що на наш погляд заслуговують на досконале вивчення в питанні виробництва та сталого впровадження препаратів на фармацевтичний ринок України є ретиноїди [1].

На сьогодні на світовому ринку використовуються наступні топічні ретиноїди:

- ретинол, ретиналь, ізотретиноїн, третиноїн, алітретиноїн (I покоління ретиноїдів);
- етретинат, ацитретин і мотретинат (ретиноїди II покоління);
- адапален, тазаротен і бексаротен (ретиноїди III покоління);
- трифаротен (затверджений у 2019 до використання ретиноїд IV покоління).

Застосування ретиноїдів у фармацевтичній та косметичній практиці доволі розповсюджено в європейських країнах, Японії, США [2]. Крім основних терапевтичних властивостей, пов'язаних із лікуванням шкірних захворювань, заслуговують на увагу повідомлення про ефективності ретинолів при лікуванні раку, печінки, ревматоїдних захворювань тощо [3].

Значна увага в медицині приділяється аналізу співвідношення терапевтичної дії до наявності побічних ефектів при застосуванні природних та синтетичних ретиноїдів.

Метою нашої роботи стало визначення стану фармацевтичного ринку України на наявність лікарських засобів, аналіз лікарських форм та визначення світового досвіду щодо технології отримання лікарських засобів із вмістом ретиноїдів.

Методи та об'єкти дослідження. Об'єктами дослідження стали лікарські засоби місцевої та системної дії, що містять в своєму складі діючі речовини, які відносяться до складу ретиноїдів (адапален, тазаротен, третиноїн, ацитретин, ізотретиноїн тощо).

Для аналізу останніх досліджень і публікацій використано методи наукового аналізу, які сприяли порівнянню, аналізу, узагальненню та систематизації літературних даних. Для досягнення поставленої мети використано загальноприйняті методи досліджень, що сприяли об'єктивній оцінці аналізу фармацевтичного ринку.

Основні результати. За результатами проведеного аналізу фармацевтичного ринку України не зареєстровано жодного вітчизняного лікарського засобу із вмістом ретиноїдів [1].

За даними Державного реєстру ЛЗ (станом на 20.10.2022 р.) [4], на вітчизняному ринку зареєстровано 13 найменувань лікарських засобів, що містять ретиноїди в якості діючої речовини (не були враховані дані по ретинолу, який входить до вітамінних препаратів, зареєстрованих в Україні). З них 6 відносять до препаратів системної дії та 7 препаратів для місцевого застосування. За отриманими даними, на фармацевтичному ринку України переважають монопрепарати з вмістом ретиноїдів.

Комбіновані засоби складають 30,77% від загальної кількості найменувань. Всі комбіновані засоби відносяться до м'яких лікарських форм і представлені на ринку гелями (діюча речовина адаполен) та лосьйоном (тазаротен). В якості супутніх активних компонентів закордонні виробники вводять до складу засобів бензоїлу пероксид, кліндаміцин, галобетазолу пропіонат.

З рослинними компонентами (екстрактами, настоями тощо) лікарські засоби на території України не зареєстровані. Натомість, значна кількість косметичних засобів, що виробляються вітчизняними та закордонними компаніями містять в своєму складі ретинол (ретиноїд I покоління) та екстракти ЛРС, азелаїнову кислоту, цинку оксид тощо.

Висновки. Відсутність вітчизняних лікарських засобів на фармацевтичному ринку України та мала кількість комбінованих препаратів, на наш погляд, пов'язана із особливостями технологічного процесу введення та стабілізації ретиноїдів до складу лікарських форм.

При розгляді фармако-технологічних аспектів розробки препаратів із вмістом ретиноїдів значна увага повинна приділятися хімічній стабільності активної молекули.

Саме здатність підвищити стабільність ретиноїдів та можливість пролонгувати ефект терапевтичної дії є актуальним та науковим питанням фармацевтичної технології.

Список літератури

1 Штримайтис О.В., Кухтенко О.С., Чуєшов В.І. Маркетинговий аналіз використання лікарських засобів із вмістом ретиноїдів при лікуванні акне / Фармац. журн. – 2022. – № 6. – С. 6–11. DOI: [10.32352/0367-3057.6.22.01](https://doi.org/10.32352/0367-3057.6.22.01).

2 Український медичний портал. Клінічні рекомендації з ведення Acne vulgaris [Електронний ресурс]. – URL: <https://med-ukraine.info/news/2019/klinichni-rekomendaciyi-z-vedennya-acne-vulgaris-536>

3. Штримайтис О. В., Кухтенко О. С. Аспекти застосування ретиноїдів у фармацевтичній практиці // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2022. – Т. 8, № 3 – С. 53-59. <https://doi.org/10.24959/sphhcj.22.261>

4. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс].